

Szerkesztőség
és
kiadóhivatal:
KASSA
Kossuth Lajos-utca 16j
★
Szerkesztőségi
telefon: 150. sz

NAPLÓ

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP.

ELŐFIZETÉS:

Helyben:
Egy évre . . . 14.— korona
Fél évre . . . 7.—
Negyedévre . . . 3.50

Vidéken:
Egy évre . . . . . 20 korona
Fél évre 10
Negyedévre 5
Egyes szám ára 4 fill.

HIRDETÉSEK FELVETETNEK: A kiadóhivatalban, Kossuth Lajos-utca 16. szám alatt. (Példát a Fazekas-utca 16.) Telefon 150. szám.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MURÁNYI JÓZSEF.

Kapható minden dohánytözsdében.
Megjelenik délután 5 órakor.

Szenzációs röpirat Rákóczi sirjáról. A fejedelem rejtett kripta-oduja. — Felebbezés a nemzethez.

Szenzációs röpirat jelent meg Kassán. Címe: *Rákóczi sirja. Felebbezés a nemzethez.* Szerzője: *Mezarthim*. Nem kutatjuk, ki írta a röpiratot, noha egy kis leleményességgel nem nehéz megállapítani a szerző kilétét. De tiszteletben kell tartanunk álarcját, mely tudós szerénységet jelent. Tiszteletben kell tartanunk a rejtőzködését, azt a nemes tendenciát, hogy nem az a fontos, ki írta, hanem az, *mit mond.*

És amit mond, azt meg kell hallgatni. Az igazságnak lelkesedéssel párosult meggyőző ereje izzik minden szavában, gyújt és világít, lebilincsel és magával ragad. Ma Kassán rázza föl a gondolkodó elméket, benyilalik szava a magyar szívek mélyébe, holnap másutt, merre csak olvasni fogják a piros fedelű füzetkét, állítja talpra haragos, dacos, kérelhetetlen sorokba a nemzeti társadalmat s viharként fog felzudulni a tiltakozás: nem tűrhetjük, *hogy Rákóczit penészes, dohos, szűk kripta-oduba rejtsek!*

Mert erről szól a röpirat. A Rákóczi sirjáról. A kassai dóm kripta-odujából, hová kegyeletisértés, megálázás eltemetni a legideálisabb szabadsághóst, e nemzet nagy fiainak eszményi alakját, minden szabadsággért lelkesedő lélek bálványképét.

A tizenkettedik órában emeltem föl gyenge szavamat — mondja Mezarthim röpiratának befejező soraiban. A tizenkettedik óra valóban ütött, egy hó leteltével már e kriptaoduba zárának Rákóczit. Csakhogy ez a szó nem gyenge, nem erőtlén elhaló kiáltás, ez talpraállítja az országot s kivívja, hogy a fejedelmi hamvak, fejedelemhez és e nemzet nagy szeretetéhez illő végtisztességben részesüljenek. Nem földalatti, megközelithe-

tetlen hely legyen a Rákóczi örök nyugvóhelye, de nyílt, szabad, a zarándokok ezreitől látható monumentális szarkófág! Meg kell szivlelni Mezarthim felebbezését, melyet a nemzethez címzett. Mindenekelőtt Kassa közönsége lásson hozzá energikus, hajthatatlan akcióhoz s követei a szent hamvak illő módon való elhelyezését.

A röpirat nemesak a lelkesedés hurráit pöngeti, de megrázó rea izmussal feltárja a valóság képét. Ez megdöbbentő, vérlázító. Meg kell változtatni — akármi áron!

A röpirat.

Ma jelent meg a röpirat Vitéz könyvkereskedő kiadásában Ára 50 f. Kis igénytelen füzetecske, tartalma azonban művészi tolla megirt, megkapóan érdekes és lebilincselően meggyőző igazság. Öt fejezetbe oszlik. A „De profundis” című első fejezetben Mezarthim a nagyjaink megbecsülésével könnyelműen játszó magyar társadalom nemtörődősége miatt jajdul fel. A második fejezet címe:

Rákóczi és bujdosó társainak rejtett sirja.

Ezt a fejezetet a következőkben szó szerint közöljük:

Rákóczit váró Kassa.

Kassa, a boldog, büszke Kassa tehát nagy ünnepre készül. Közvetlen tanúi voltunk, hogy Rákóczi hűséges városának hűséges népe örömmel, változatlan hódolattal varja falai közé a drága ereklyéket s szíves készséggel hoz meg minden lehető áldozatot, hogy méltóképen fogadhassa a hamvakat falai közé.

Nem mondunk ezzel senki előtt újat, hisz a város csak fényes történeti multját igazolja tiszteletreméltó cselekedetével s élő bizonyosságot tesz arról, hogy a dicső fejedelem hamvai nem méltatlan helyen térnek örök pihenőre.

Való igaz, hogy nem méltatlan helyen, de kérdés, vajjon méltó módon-e?

S ha a kérdést fölvetve az erre nem illetékes s ebben működő körök eddigi intézkedéseiből választ keressünk a kérdésre,

elérkeztünk ahhoz a ponthoz, ahol szívünket s velünk minden magyar ember szívét a keserűség tölti el. Eltölti csordultig, mert a nagy halott porait oly módon akarják a kassai Dómban eltemetni, mely sem a fejedelem dicső emlékéhez, sem a nemzethez, sem a nagy eszméhez nem méltó.

Nemesak nem méltó, de egyenesen méltatlan s alapjából teljesen elhibázott s a hirtelen elhatározásból eredő oly intézkedés, melyet sürgősen megmáskítani mindnyájunknak legégetőbb erkölcsi s hazafias kötelessége.

Szűk, nedves kripta.

Mert mit terveznek a szent hamvakkal? Mem többet s nem kevesebbet, mint hogy a nemzet szemefényét, a legdicsőbb s legnagyobb szabadsághóst s a magyar nemzet legideálisabb fejedelmét bujdosótársaival együtt egy szűk s nedves földalatti oduba helyezik, hogy soha se érje a szabadság napfénye annak koporsóját, aki tündöklő napként ragyog a magyar történelem egén s akinek nemes alakját, amióta eszmélt s valameddig szíve végsőt dobant, a szabadság isteni fénye vonta be soha el nem halványuló glóriájával.

Egy szűk, nedves és dohos kripta-oduba akarják zárni a legnagyobb magyar szabadsághős földi maradványait, azt a fenséges alakot, akit elfeledtetni semmi emberi hatalom, semmi földi erőszak soha sem birt s akinek fenséges dicsfénye idegenben nyugvó koporsójából kitorva még akkor is beragyogta ezt a nemzetet, amidőn ez nagy botlásában elfordult tőle s végtelen romlottságában elárulta, amiként eladta Judás az Údvözítőt, aki pedig a megváltást hozta le az emberiség számára az égből!

Kegyeletlenség.

Megáll az emberi ész e kegyeletlenség láttára s csodálkozva kérde, mit vétett e nemzet oly borzasztót, hogy legideálisabb szabadsághősének is ily szomorú sorsot mértek ki a földi hatalom letéteményesei?... A szabadsággért való küzdelemnek sötét odu, a martíriumnak doh és penész, a legönzetlenebb nemzeti küzdelemnek örök börtön tehát a jutalma minálunk??...

Feleljen rá, aki tud s akinek lelkiismerete elég merész, hogy e szörnyű tévedésre felelet után keresgéljen, — mi s hisszük, velünk az egész magyar nemzet, a választ erre a szándékra, erre a cselekedetre semmiképen és soha el nem fogadhatjuk . . .

RÉVÉSZ IMRE tánciskolájában

Fő-utca 46. I. emelet. A tanítás az iskolai növendékek csoportjában kedden d. u. 6 órától és a külön csoportban pedig szerdán d. u. 5 órától kezdődik. A szt. Orsolyarend zárdájában kedden d. u. 3 órakor kezdődik a táncitanítás. Boston 2—3 óra alatt is elsajátítható. **Beiratások** e hó 30-tól naponta eszközölhetnek.

Rákóczi a nemzeté.

Mert Rákóczi Ferenc nem egyeseké, de az egész magyar nemzeté! Ha ma már oszlopor és hamu is az, ami egykor benne halandó volt, a maréknyi por, mit kisorsója magába zár, nem pusztá anyag e nemzet élő, érző és szerető lelke előtt, de öröktartó, végnélküli hatalom s kiapadhatatlan erkölcsi erő, melyet rejtek helyett magasra emelkedő, büszke piedesztál illet meg, amelyről fenséges ténye egyformán beragyog kunyhóba s palotába s ahol az a végnélküli, igaz és áldozatkész hazaszeretnek soha el nem muló, dicsőséges oltára marad. Nemzeti kincs, mely elé kegyeletes, szent hódolattal járulnak a népek milliói, tanúsága a vérözönnel megszentelt dicsőséges multnak s záloga egy szebb, boldogabb jövőnek, „mely után buzgó imádság epedez százezrek ajakán!” . . .

„Az ég egy kincset ad minden hazának s a nemzet híven őrzi birtokát“ dalolja egyik koszorunk. Dalolja mintegy látnoki lélekkel, mert reménytel mert gondolni arra, hogy jöhetnek idők, a mikor a magyar nemzet a Gondviselés kegyességéből s egy bölcs király jószágából legdrágább ereklyéje birtokába jut, mit híven fog akarni s tudni megőrizni.

Sejthette-e a költő vagy más, akinek szíve s esze helyén van, hogy a nagy pillanatban felmerülhet még olyan terv is, hogy Rákóczi Ferenc drága ereklyéit, egy nemzet kincsét és büszkeségét egy olyan méltatlan helyre kell elzárni, a minő a kassai kripta-odu?? . . . Valóban, ezt a felfogást teljesen képtelenek vagyunk megérteni. Különösen akkor, mikor látjuk, hogy a világ minden számottevő nemzete követésre méltó, imponáló büszkeséggel s megmérhetetlen kincs árán emel hőszeit ragyogó pantheonokba, a melyekbe százezrekkel özőnlik a nép apraja-nagyja, hogy nemzeti hőseinek hódolatát bemutathasson, felemelkedett lelkének megerősödött hitéből merítsen új erőt a további küzdelemre! . . .

Pantheon helyett rejtékely.

Hisszük s valljuk is, hogy messze áll a szándékosságtól, de ennek az intézkedésnek mégis olyan színe van: mintha II. Rákóczi Ferenc halóporait el akarnák rejtetni a nemzet előtt . . . S ha a dolgok sora megmászhatónak volna, II. Rákóczi Ferenc fejedelemnek s hőselkü anyjának, Zrínyi Ilonának pantheon helyett kripta-odu jutna osztályrészül a kurucok fővárosában. Egy pincseszerű lyuk, a mely a Szent Erzsébet-dóm egyik oldalkápolnája alatt valamikor régesrégén attemplomba volt, de a melynek e rendeltetését be kellett szüntetni, mert a tavaszi és őszi esőzések idején elöntötte azt a beszivárgó talajvíz.

Az odu képe.

Hogy jobban lássunk e sötétségben, ime ennek az odunak a hú képe: A tíz lépés hosszú s hat lépés széles üregbe keskeny lépcsősor vezet le a templom északi kapujától. Oly szűk ez a bejárat, hogy jól megtermett, vaskosabb egyén csak bajjal bír lejutni rajta, két szemben találkozó pedig — ha gyermek is — a szűk és sötét sikátorban alig térhet ki egymásnak.

Víz a kriptában.

A kriptában a mult év őszén s a jelen év tavaszán is bokán felül állott a víz. Hogy ezen segítsenek, a sirbolt talaját cementburkolattal vonták be s e rétegre kelheimi márgalapokat raktak. Föltéve, hogy ez a mesterkedés képes lesz a talajvíz beszivárgását meggátolni, kérdjük: miféle preventív

intézkedést képesek tenni arra, hogy az odu levegőjének nagyfokú nedvességét megszüntessék? Mert ez a nedvesség itt fölöttébb nagy veszedelem, mivel a kőszarkofágokba beszivárogva, a tetemek időelötti, gyors pusztulását okozhatná, aminek azonban semmi szín alatt sem szabad bekövetkeznie.

A koporsók elhelyezése.

E kis oduban, mondjuk: kriptában, szoroson egymás mellett, ma öt szarkofág van elhelyezve. A keleti fal tövében balról a Sibriknek szánt, jobbról az Esterházy Antal tetemeire várakozó. A kettő között áll az ezeknél terjedelmesebb méretű márványszarkofág, melyben Rákóczi Ferenc, dicső édesanyja: Zrínyi Ilona s a nagy fejedelem fia: József porai nyugodnának. A sirbolt déli végébe van elhelyezve a Bercsenyi Miklósnak s nejének Csáky Krisztina grófnőnek készült kőkoporsó, végül ettől északra a Bercsenyi Lászlónak szánt szarkofág, mely azonban egyidőre üresen fog maradni, mert a Lusancyban nyugvó halottnak kiadását a család megtagadta.

Szűk a kripta.

Eme öt szarkofág a sirbolt amugy is szűk méreteit annyira megtölti, hogy a három első között csupán egy fellépésnyi széles köz maradt, melyen egy vékonyabb individuum a koporsók oldalaihoz juthat, a szarkofágok előtt megmaradt szabad területet ellenben oly csekély, hogy azon nyolc-tíz ember csak szorongva férhet el egymás mellett.

Ez óráig úgy van tervezve, hogy Rákóczi s bujdosó társainak tetemeit e szűk kripta szarkofágjaiban helyezik el, az epitáfiumot pedig, mely a nagy szabadsághős emléket s az utódok halás kegyeletét volna hivatva hirdetni, a dóm kereszthajójának északi falán úgy építenek fel, hogy ez az északi kapuhoz támaszkodva alul a kapu két oldalán nyerné kezdetét, olyképen azonban, hogy a templom kapuján át a szabad közlekedés továbbra is fennmaradna.

Az epitáfium költségeire 250,000-300,000 koronát szánt a kormány s a vallás- és közoktatásügyi miniszter már nyilvános pályázatot is hirdetett arra, a lejárát határidejéül ez év utolsó napját jelölve ki.

A koporsó és a siremlék.

Sietünk elismerni, hogy ezzel az igyekezetével a magyar kormány legjobb hi- szemű szándékát s hazafias érzelmét dokumentálta, de nyomban ki kell fejeznünk abbéli meggyőződésünket is, hogy a magyar államkormányának Rákóczi hamvai elhelyezésére vonatkozó intézkedése merőben elhibázott dolog. Elhibázott, mert beleegyezett abba, hogy a nagy fejedelem földi maradványait egy ugyszólván megközelíthetetlen pincseszerű oduba rejtse s így a nagy nyilvánosság előtt a szó szoros értelmében elzárjuk s mert úgy intézkedett, hogy a siremléket magát a hamvak nyugvóhelyétől távolabb, mint a tetemekhez nem tartozó, egészen különálló objektumot építsék föl.

II. Rákóczi Ferenc koporsója és siremléke elválaszthatatlanok egymástól s éppen ezért föltétlen szükségesség, hogy a siremléknek a belső, etikai tartalom is megadás- sék, ami nem képzelhető másképp, mint ha a siremlék magába öleli a hamvakat is, mert ezek nélkül — legyen bármilyen drága és artisztikus alkotás — az a nemzet érző és itélő lelke előtt üres cifraságnál soha sem lesz s nem is lehet egyéb!

A magyar nemzet e drága ereklyéje s fenséges talizmánja a történelem által szankcionált jussánál fogva önönmagának jelöli

ki illő helyét a kassai domban s ezt a helyet tőle se most, se a jövőben soha senki el nem vitathatja!

Éppen ezért: II. Rákóczi Ferenc koporsóját úgy kell az egész nemzet elé állítani, hogy azt bárki bármikor, nyíltan s színről- színre megtekinthesse, hogy leborulhasson előtte e nemzet idezarándokló tömegének apraja-nagyja s míg a magyar szabadság és függetlenség legnagyobb bainoka előtt hódolatát lerója, e zarándok-nép minden egyes tagja érezze s tudja, hogy legdrágább fejedelmének haló porait csupán csak egy arasznyi márványlap zárja el az ő hűség szívéből!

Ezután a Mezarthym leírja, hogyan képzeli Rákóczi sirját. Erdemes az érdekes tervet megszívlelni,

Milyen legyen Rákóczi sirja?

Ne rejtse el tehát Rákóczi Ferenc koporsóját a méltatlan, szűk s nedves kis kriptába, de állítsák fel azt a dóm fenséges íve alá nyíltan és szabadon, úgy, a mint az egy szabadsághős sirjához illik, s amiként azt egy ezer esztendő önérzete megköveteli!

Ne emeljenek neki epitáfiumot a templom falán, hisz ezzel csak hazánk e páratlan műemlékének architektonikus egységét tennék tönkre, de e helyett állítsanak föl a domban egy ragyogó szép márványszarkofágot, a melynek művészi koncepciójában s egész kivitelében kifejezésre találjon a hervadhatlan hazaszeretet, a nemzet örök kegyelele s a nemzeti géniusz olytén megtestesülése, mely páratlan tenné ez emlékművet a föld kerékén!

Hogy ne maradjunk a pusztá elmélet- nél, csak úgy példának okáért, körvonaloz- zuk azt az eszménket, melyet mi a magunk részéről helyesnek s méltónak találunk a kivitelre.

Rákóczi Ferenc szarkofágja, mely édes anyja s fia porait is magába zárna, tehát márványból lenne faragva s a keleti oldal- hajó közepén, a déli kapu középső része táján volna elhelyezve. Bázisát egy 3-4 lépcsőfokból álló alépitmény képezné, melyen egy katafalk-szerű alkotmány helyez- tetnék el a művészi módon kiképzett sar- kofág számára. E katafalk négy oldalának szegélyét a XVII. század végéről s a XVIII. elejéről származó magyar himzésekéről vett motívumokból komponált guirland díszítené, a négy oldallap mezőit pedig a nagy feje- delem életének egyes jeleneteit feltüntető márványdomborművek töltenék ki. Neve- zetesen:

1. Rákóczi Ferenc első hadi szemléje a munkácsi vár alatt 1686. május 1-én, a mint azt Thaly Kálmán leírja.
2. Rákóczi Ferencet Bécsben elszakít- ják édesanyjától (1688.)
3. Rákóczi Ferenc menekülése a bécs- ujhelyi börtönből 1701-ben.
4. Rákóczi Ferenc 1703-ban átlépi Ma- gyarország határát.
5. A szécsényi országgyűlés. (1705.)
6. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai Rodostóban.

A szarkofág födelén II. Rákóczi Ferenc fekvő alakja volt kifaragva teljes páncélzat- ban, a fejedelmi jelvényekkel s Magyaror- szág s Erdély egyesített címerével. Fej fe- löli részénél egy szomorkodó kuruc vitéz állna, a lebecsátott trikolór zászlóval, a szarkofág lábfeijél végénél pedig a nagy fe- jeedelem hűség kamarása: Mikos Kelemen ülne s egy kiterített foliánsra írná a fejede- lem utolsó óráiról szóló levelét.

Magát a szarkofágot s a csoportozatot végül egy félembényi magasságu bronzke- rités venné körül, melynek díszítő elemeit

BORDAI forrás-víz

özv. grót. Forgách Sándorné ura-

dalmából Vulkanikus kőzetből fakadó magashegyi forrás-
— A természet által legtekélyesebben átszűr-
kristálytisza, egészséges ivóvíz. Ősidők óta mint könnyen emész-
tendő, hasznos, sőt a nép körében mint csodahatású víz ismeretes.
Természetes szénssavval telítve. — Kapható minden fűszer- és cse-

mege-üzletben, épügy vendéglőkben. — Főraktár Kassa és vidékére: **Vizy Domokos** fűszer- és csemege-üzletében. — 1 ltr. üveg víz 10 fillér. 1/2 liter víz 6 fillér.

